

gospodarske, obrtniške in národne.

Izbajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrť leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrť leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 10. februvarija 1893.

Politiški oddelek.

Grofa Hohenwarta sedemdesetletnica.

Dné 12. t. m. je za konservativno stranko avstrijsko pomenljiv dan. Njen vodja grof Hohenwart slavi svojo sedemdesetletnico. V vseh konservativnih krogih se za ta dan že delajo priprave. Spodobi se, da se tudi mi Slovenci spomnimo tega dne in to iz več uzrokov.

Malo je avstrijskih državnikov, ki bi bili nam Slovencem zares naklonjeni. Izmej ministerskih predsednikov v ustavni dobi imamo omeniti jedino grofa Belcredija in pa grofa Hohenwarta. Grof Taaffe se semtertja kaže tudi nam prijaznega, ali vendar nam njegovo trinajstletno vladanje kaže, da je v resnici le bolj pospeševatelj nemštva. Lahko bi bil veliko več storil za Slovane, da je imel nekoliko več dobre volje. Grof Belcredi in Hohenwart sta pa v resnici nameravala nam Slovencem pripomoči do svojih pravic.

Žal, da tema možema ni bilo daro, da bi se bila mogla dalje časa obdržati. Njijine dobre namere so preprečili nemški liberalci in Madjari. Belcredija je izpodrinil Beust, ki je z Madjari se pogodil o dualizmu in tako utrdil v naši državni polovici gospodstvo Nemcev, v drugi državni polovici pa gospodstvo Madjarov.

Grof Hohenwart je 1870. leta se bil že pogodil s Čehi, da jim pomore do vresničenja njih državnopravnih teženj, našim poslancem je pa tudi obetal take vredbe, da bi Slovenci bili ž njimi zadovoljni. Ali Nemci in Madjari so se združili proti njemu, da so ga vrgli po devetmesečnem ministrovanji. Posebno grof Andrassy je nekda največ kriv, da je pala za Slovane pravična vlada Hohenwartova. V Budimpešti so se bali, da se totranska državna polovica preveč opomore, ako je ne bodo več slabili narodni razpori in se torej ne bode dala voditi od Madjarov. Okrepljenje bi nekako močno vplivalo tudi na Ogersko. Tamošnji nemadjarški narodi bi bili pri

avstrijskih Slovanih dobili gotovo moralno, če ne materialne podpore in ne bili bi se dali tako pogaziti.

Žalostni nasledki Hohenwartovega padca se pa še dandanes čutijo. V naši državni polovici gospoduje nemški vpliv, katerega se še ne bomo tako hitro otresli, v ogerski polovici pa z največjo brezozirnostjo vladajo Madjari.

Poslednji so si dali usluge, katere so storili našim liberalcem, da so vrgli grofa Hohenwarta dobro plačati. Nemcem so pustili le na videzno gospodarstvo, v resnici so pa sami postali gospodarji v naši državi. Naša državna polovica se v nobeni stvari ne upa upirati Madjarom. Povsod le madjarska obvelja. Če tudi plačuje Ogerska le 30 % k skupnim državnim dohodkom, vendar odločujejo Madjari posebno v vnanji politiki. Skleniti se morajo take trgovske pogodbe, kakor jih v Budimpešti žele, naj potem še tako trpi avstrijska trgovina in industrija. Pri tem pa še Madjari nikdar zadovoljni niso, ker vedno več zahtevajo.

Odstopivši se pa grof Hohenwart ni umaknil iz javnega življenja, temveč je prevzel vodstvo konservativne stranke in je obdržal do danes. V njem so dobili konservativci spretnega vodjo. Znal je posebno dobro ohraniti jedinstvo mej konservativno stranko. Mnogo je baš Hohenwartovo vodstvo zahvaliti, da se je razrušilo nemško-liberalno gospodstvo. Da ni grof Hohenwart ohranil jedinstvi mej konservativci in zlasti pridobil Poljakov na svojo stran, bi se bilo najbrž liberalcem tedaj posrečilo, da bi se bili obdržali na krmilu, posebno ker bi jih bili podpirali Madjari.

Takega pomena je Hohenwartovo delovanje pod Taaffejevo vlado, o tem se vsakdo lahko prepriča iz liberalnih glasil. Nobenega moža ni v Avstriji, ki bi ga liberalni Nemci tako sovražili kakor grofa Hohenwarta. V njem vidijo oviro, da zopet ne pridejo na krmilo. Tudi najradikalnejši vodje Mladočehov niso liberalcem tako trn v peti, kakor je grof Hohenwart.

Kaj je pa on že tacega storil, ko mu vendar še mej Slovenci mnogi očitajo, da je preveč prijenljiv? On

vzdržuje jedinstvo mej konservativci, posebno mej konservativnimi Nemci in Slovani. To pa ni tako lahko. V nemškem konservativnem taboru jih je že mnogo, ki niso posebno navdušeni za sodelovanje s Slovani; zlasti ker se jim po nemških časopisih rado očita, da so izdajalci nemštva. Mnogi Slovani pa tudi niso prav za družbo nemških konservativcev, ker vidijo, da poslednji semtertja nimajo povsem pravega razuma za naše težnje. Posebno radikalnejši slovanski življi se domišljajo, da bi sami več dosegli. Pri taci razmerah je treba odločne volje, da se vzdržuje disciplina. Tako odločno voljo pa kaže povsod grof Hohenwart, nekateri ga imajo celo za preveč brezozirnega, in mu očitajo, da terorizuje druge. Njegova jeklena volja je pa le prepotrebna.

S kako škodoželjnostjo so že tolikrat nemški liberalci napovedovali razpad Hohenwartovega kluba. S kakim veseljem so naznanili vsak razpor, ki se je pojavil v tem klubu. Ta klub je ovira, da se levičarjem ne izpolnijo njih želje. Da je razpal ta klub, pa bi že davno vodil krmilo vitez Chlumecky ali pa Plener. Grof Hohenwart si je znal posebno ohraniti dobre odnose s Poljaki. Ti dobri odnosi so posebno v sedanjem času velikega pomena. Da Poljaki tako odločno ne zahtevajo, da mora biti Hohenwartov klub v novi večini, pa bi se sedaj osnovala nam nasprotna liberalna večina in nemško gospodstvo bi bilo utrjeno v naši državni polovici izimši Galicijo, kjer bi se prepustilo prvenstvo Poljakom.

Hohenwartova politika bi pa imela še več uspeha, da se ni pokazal razpor mej Čehi. V začetku Taaffejeve vlade je bilo vse v najboljšem tiru, da Slovani pridemo do narodne enakopravnosti. Samo zahteva po češkem državnem pravu bi se bila morala umakniti z dnevnega reda, ker je grof Taaffe želel vladati po sedanjih ustavi in je to tudi bila želja drugih višjih krogov. Mladočehi so pa videli v tem priložnost, da pridejo do večje veljave. Začeli so agitacije za češko državno pravo in na ta način izpodkopavati tla Staročehom. Začetek tega gibanja na Češkem je tudi začetek slabše dobe za nas avstrijske Slované. Vlada je pa s svojimi nespretnimi naredbami le še pospešila to gibanje. Vsled mladočeškega gibanja je konservativna stranka izgubila večino v državnem zboru in levica je prišla do sedanje veljave.

Da ni Mladočehov, bi gotovo levičarji dandanes ne imeli takega vpliva, da grofu Taaffeju skoro zapovedujejo, kaj naj vsprejme v svoj program, kaj naj pa izpusti. Mi mislimo, da največji obožavatelji Mladočehov in sploh radikalnega slovanskega gibanja, že danes spoznavajo, da so se zelo varali, ko so si od mladočeškega gibanja obetali zlate gradove.

Sedanj položaj je jako težaven za avstrijske Slované. Levičarji napenjajo vse sile, da bi dobili vso moč v roko in potem tudi uzakonili prvenstvo nemštva v Avstriji. V takem resnem času je pa treba nam Slovanom in konservativcem spretnega vodje bolj kakor kadar koli, za to pa ob sedemdesetletnici grofu Hohenwartu želimo, da ga Bog ohrani še dolgo zdravega in

čvrstega, da bi še dolgo vodil konservativno stranko avstrijsko in jo s svojo odločnostjo, vztrajnostjo in državniško previdnostjo pripeljal do zmage. Od uspeha njegove politike pričakujemo Slovenci, temveč dobrega, ker so mej njim in nami Slovenci tesnejše vezi, kakor s kakim drugim slovanskim narodom. Grof Hohenwart se je rodil v Ljubljani in že skoro dvajset let zastopa Slovence v državnem zboru. Hohenwart je torej v nekem oziru naš in njegova slava je naša slava, njegova zmaga naša zmaga.

Nova večina.

III.

V soboto zvečer je vlada predložila trem velikim klubom program za novo večino. Ta program je bistveno tak, kakor smo že poprej poročali in se tako le glasi:

„Najvišji prestolni govor z dne 11. aprila 1891. leta izraža upanje, da bode tekoče zasedanje državnega zbora doba uspešnega dela, in vabi vse tiste, ki so prepričani, da je nad posamičnimi strankami skupnost, država in narod, da strankarske težnje ne smejo ovirati skrbi za te najvišje koristi. Da se ustreže tem intencijam najvišjega prestolnega govora, je po storjenih skušnjah potrebno, da tiste stranke in poslanci, kateri hočejo s patrijotično blagovoljnostjo slediti temu klicu, se kako približajo in si tako zagotové primerni in uspešni razvoj parlamentarnega delovanja. Vlada obrača se torej do tistih parlamentarnih činiteljev, kateri pritrjujejo nazorom najvišjega prestolnega govora, da v interesu skupnosti popusté strankarske težnje, kakor so že to storili z enoglasnim sklepom, kako naj se odgovori na prestolni govor. Da pa oni parlamentarni činitelji, kateri pridejo v poštev za tako približanje po svojih nazorih o državnih zadevah, dobro spoznajo namere vlade in se po tem odločijo za tako zblizanje, zmatra vlada za svojo dolžnost, da, ozirajoč se na izjavo dano v seji dne 8. aprila 1892, jasno izreče nazore, ki jo vodijo. Kakor je vlada pripravljena, v zmislu od delegacije povsem odobrene vnanje politike avstro-ogerskega cesarstva moč in veljavo države z vsemi sredstvi varovati in pospeševati, toraj tudi vse storiti za razvoj brambene sile, ravno tako se brezpogojno drži sedanjih zakonito vravnanih razmer k ogerski državni polovici, s katerimi se je organizacija države trajno dovršila. Vlada stoji trdno na podlagi ustave ž njenimi temeljnimi načeli in v spremembo teh temeljnih načel ne bode dovolila. Ustava je trdna podlaga za razvoj vsega političnega življenja. Na tej podlagi se bode politično življenje le tedaj v soglasju z avstrijsko temeljno mislijo razvilo, ako se bode varovala zakonito zajamčena avtonomija kraljestev in dežel in pa narodna posest posamičnih narodov in se preprečilo poseganje v posest drugih. Vlada priznava, da bi bila pripravna za napravo narodnega miru zakonita vredba rabe jezika v šoli, uradu in javnem življenju, pri čemer se bo moralo v polni meri ozirati na pomen nemščine kot sredstva za mejsebojno razumljenje, in sicer tudi za upravne namene. Vlada s